



Groupe de Bruges  
Bruges Group  
Grupo de Brugge

## Från 11 september till Doha: ödesfrågor för Europa

Efter den 11 september 2001 blev det uppenbart för många européer och andra, att stora risker är förbundna med en globalisering som styrs av en enda supermakt och dess intressen. Riskerna för terror, krig och ekonomisk stagnation ökar som följd av att en supermakt dominerar världspolitiken.

För att minska riskerna måste Europa och EU ta sig an två uppgifter: För det första måste vi undanröja de hinder vi själva sätter för länderna i Syd att utvecklas. Vi måste erkänna dem som fullvärdiga medlemmar i multilaterala förhandlingar, och samtidigt respektera deras särart, religiöst och kulturellt. Det gjorde knappast EU i WTO-förhandlingarna i Doha.

Den andra uppgiften är att snabba på och fördjupa Europas enande. Vi måste skapa mer än ståplats för Öst- och Centraleuropa i EU. Därigenom kan vi förebygga risken att hela regionen destabiliseras, så som Balkan och Kaukasus redan gjort.

Som européer måste vi arbeta för en *multipolär värld*, där flera maktcentra kan balansera USA:s inflytande. En sådan ordning kommer inte att bespara oss från spänning och konfrontation. Men konflikter mellan jämbördiga parter ökar sannolikheten för fredliga lösningar. Risken minskar för att desperat terror blir den svages enda vapen.

Minskande klyftor i världen måste bli ett mål för den förhandlingsrunda som inleddes i Doha och som kommer att föras vidare under åren som kommer. De fattiga länderna vann en viktig seger i Doha när det gäller läkemedel, dvs. rätten att kringgå patentregler i akuta lägen som Aids-epidemin i Afrika. Men det krävs ytterligare eftergifter från de rika västländerna – framför allt när det gäller livsmedelsförsörjning.

För att komma framåt på jordbruksområdet är det nödvändigt med regionala block, dvs. inte enbart frihandelszoner, utan regioner med en samordnad politik, på samma sätt som i Europa. Endast på det sättet kan man bygga marknader som fungerar så att de befördrar medlemsländernas utveckling. Det gäller vidare att stänga dörrarna för dumpning av överskott från Europa och för ytterligare plundring av de fattiga ländernas råvaror och arbetskraft.

Självförsörjning med livsmedel måste vara ett mål för de flesta fattiga länder. I dessa länder är småbönderna ofta mer än hälften av arbetskraften. För att hela landet ska kunna utvecklas måste bönderna kunna sälja sina produkter. Kampen mot fattigdomen i u-länderna måste föras genom att ge bönderna möjlighet att brödföda ländernas egen befolkning. Detta var målet för europeisk jordbrukspolitik under hela efterkrigstiden och det ledde till en dynamisk utveckling.

Vi måste nu erkänna de fattiga ländernas rätt att på samma sätt som vi själva gjort säkra sin livsmedelsförsörjning. Vi borde även generöst lämna rum för deras export av lantbruksprodukter, inte bara till Europa, utan dessutom till de växande ekonomierna i Asien.

EU:s politik måste därför förändras. Bara så kan vi återupptäcka det fruktbara samspelet mellan självständiga *och öppna* ekonomier: lösningen ligger i en rättvis *och solidarisk* världsordning. Att desperat slåss för att bevara exportstöden, på det sätt som EU gjorde i Doha, har med rätta väckt kritik från de fattiga länderna i syd. EU blockerar blygsamma framsteg för fattiga u-landsbönder. Vi stänger våra

marknader för deras produkter och vi påtvingar dem en orättvis handel.

Hårdhänthet och gnidenhet i jordbruksförhandlingarna har i sin tur lett till att EU:s övriga politik har förlorat i trovärdighet. Detta gäller till exempel när EU talar om nödvändigheten att reglera globaliseringen. Vi talar å ena sidan om internationellt samarbete och agerar å den andra för att bevara en orättvis världsordning. Det är inte förenligt med Europas långsiktiga politiska intressen. Terror och krig, snarare än fred och utveckling blir resultatet.

EU slåss för att bevara marknadsandelar som dagligen krymper. Unionen kämpar för intressena hos en liten grupp av relativt privilegierade lantbrukare. Samtidigt kör EU tillsammans med USA över motståndarna när det gäller avgörande framtidsfrågor, som kontrollen över våra gemensamma genetiska resurser, som nu läggs i privata händer. Denna kortsiktiga politik gör det omöjligt att få u-länderna på vår sida i kampen för vår egen europeiska särart.

Att bereda plats för de fattiga länderna på världens jordbruksmarknader behöver inte nödvändigtvis betyda att vi slår ut vårt eget jordbruk. Det finns alternativ till att försöka erövra främmande marknader – andra och mindre riskabla sätt att gå framåt. Förädling av kvalitetsprodukter, gärna ekologiskt odlade, märkta med ursprung och namnet på producenten är en väg framåt. En annan är att betala lantbrukarna för de tjänster de gör för landskap och miljö och för att hålla landsbygden levande.

Modeller för en ny politik finns redan; det saknas bara politisk vilja för att göra dem till motorn i en ny utveckling, förankrad hos Europas medborgare. På detta område krävs en insats av Europas bönder, inte när det gäller att ta marknadsandelar från afrikanska, asiatiska eller latinamerikanska bönder!

Det måste till en grundläggande reform av den gemensamma jordbrukspolitiken, CAP. Här ligger också utmaningen när det gäller EU:s utvidgning österut. Låt oss sluta låtsas att EU:s stödordningar kan omfatta hela Europa, och låt oss inte tro att de går att begränsa till de nuvarande medlemmarna. Det är att sticka huvudet i sanden! Med en sådan strutstaktik måste utvidgningen och dess villkor trumfas igenom av de femton nuvarande medlemmarna med motvilligt stöd från ansökarländerna. Låt oss i stället fråga oss: Vilket Europa vi vill ha? Hur kan Öst- och Centraleuropa bidra till en reform av CAP? På vilket sätt kan ansökarländerna bidra till en ny europeisk regionalpolitik?

CAP i sin nuvarande form är otillfredsställande både för den Europeiska Unionen och för ansökarländerna. Den gemensamma jordbrukspolitiken är för dyr och subventionskarusellen leder ingenstans; politiken rimmar illa med de mål om hållbar utveckling som Europas politiker satt upp. Från början hade den gemensamma jordbrukspolitiken två mål, dels att säkra livsmedelsförsörjningen i Europa, som äventyrats under två världskrig, dels att stärka sammanhållningen i Europa. Nu har den blivit ett offer för sin egen framgång och skapar konflikt snarare än sammanhållning. Det är dags att skrota CAP och utforma en ny politik som passar dagens Europa och resten av världen.

En av de stora frågorna för ett utvidgat Europa gäller sammanhållningen och balansen mellan dess olika delar. Klyftorna är redan stora mellan norr och söder – även om EU minskat dessa. De är ännu större mellan öst och väst. Oroshärdarna kommer att permanentas om ökande klyftor mellan regionerna blir resultatet av en gemensam marknad för hela Europa.

Man får inte glömma att landsbygden är glest befolkad i Västeuropa och tätbefolkad i Öst- och Centraleuropa. För att kunna hantera dessa skillnader och undvika de misstag som görs med den nuvarande politiken, måste vi formulera en ny europeisk regionalpolitik. En sådan måste bygga på CAP:s ursprungliga målsättning, det vill säga att skapa sammanhållning – eftersom ett enat Europa är

omöjligt utan en stark sammanhållning.

Regionalpolitiken kan förstärkas genom att jordbrukspolitiken blir en del av den, i stället för att vara ett separat område, ett budgetmässigt svart hål, indirekt styrt av lobbyister. Jordbruksstödet måste alltså omvandlas till ett regionalt stöd.

En ny europeisk strategi kan skapas genom att gå från en *jordbruksmarknadspolitik* till en *ny regionalpolitik*. Då erkänner man vikten av att sprida ekonomiska aktiviteter i regionerna, av att skapa jobb på landsbygden, av att utnyttja naturresurserna på ett hållbart sätt och av att stödja en lokal dynamisk utveckling, snarare än avveckling och avfolkning.

I stället för att föra över en redan föråldrad CAP till ansökarländerna, måste vi tillsammans med dessa söka oss fram emot en ny regionalpolitik för Europa. Vilka är grunderna för en sådan politik? Fyra principer är centrala: hållbar utveckling, subsidiaritet – en princip som fortfarande är dåligt känd i Norden – samt solidaritet och jämlikhet, väl förankrade nordiska värden.

Vi behöver knappast förklara vad hållbar utveckling är: Det gäller att ta större sociala och miljömässiga hänsyn när man lägger målen för den ekonomiska utvecklingen.

Subsidiaritet gäller inte bara decentralisering av politisk makt. Den förutsätter både en dialog mellan de olika beslutsnivåerna och överenskommelser när det gäller målsättningen på var och en av nivåerna. För att uppnå en sann subsidiaritet gäller det alltså att enas om vad som är europeiska angelägenheter, vad som är enskilda staters revir och vad som kan beslutas och uträttas på lokal nivå.

Målet måste hela tiden vara att bevara mångfalden i Europas regioner, eftersom detta är en del av Europas särart. Vidare gäller det att mobilisera lokala krafter för gemensamma, europeiska och globala mål. Ekonomisk och social solidaritet mellan Europas länder och regioner krävs för att de regioner som är sämst ställda ska kunna värdesätta sin egen särart och förvandla den till en konkurrensfördel.

Jämlikhet krävs när det gäller fördelningen av offentligt stöd, med sikte på att skapa sysselsättning och landsbygdsutveckling. Allt detta krävs för att vinna legitimitet i alla delar av Europa och hos alla européer.

Europas ödesfrågor har vunnit i aktualitet efter händelserna den 11 september. Utåt måste Europa med kraft verka för att skapa en ny och rättvisare världsordning; inåt måste vi garantera sammanhållningen i ett framtida utvidgat Europa och förebygga risken för sönderfall och ökande konflikter. Vad hindrar oss från att gå framåt mot dessa mål?

Vi måste distansera oss från kortsiktiga lösningar, särintressen och lobbyister. En mera konstruktiv politik måste bygga på insikter om hur regional- och jordbrukspolitiken kan bidra till att kombinera globala strategiska frågor med de enskilda medborgarnas förväntningar och krav på ett gott liv. Detta i sin tur kräver att Europa har politiska ledare med visioner och politiskt mod. Har vi det?

Groupe de Bruges, 2002.

